Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀνοιγωκλειδώνω Ἀστυπ.

Ἐκ τῶν ρ. *ἀνοίγω* καὶ *κλειδώνω*.

Ἀνοίγω καὶ κλείω διαδοχικῶς: *Ἡ βασιλοπούλλα ποῦ 'κόμα δὲ κοιμήθηκε μὲ τὰ σωστά της, ἀνοιγωκλειδώνει τὰ μάτια της* (ἐκ παραμυθ.) Συνών. *ἀνοιγωκλείνω* **1**, *ἀνοιγωσφαλνῶ*.

ἀνοιγωκλείνω κοιν. *ἀν'γουκλείνου* βόρ. ἰδιώμ. *ἀνοιγωκλειῶ* σύνηθ. *ἀνοιγουκλειῶ* Ἤπ. *ἀν'γουκλειῶ* Στερελλ. (Αἰτωλ.) *ἀνοιωκλειῶ* Παξ. *ἀνοιγωκλῶ* Κύθηρ. Σκῦρ. Ἰων. (Σμύρν.)—ΑΒαλαωρ. Ἔργα 2,164 *ἀνοιγουκλῶ* Μακεδ. (Βελβ.) *ἀνοιγωκλείγω* Λεξ. Ἐλευθερουδ.

Ἐκ τῶν ρ. *ἀνοίγω* καὶ *κλείνω*.

1) *Ἀνοιγωκλειδώνω*, ὃ ἰδ., κοιν.: *Ἀνοιγωκλείνω τὰ δάχτυλα - τὸ παράθυρο - τὴν πόρτα - τὰ μάτια - τὸ τζάμι* κοιν. *Ἀνοιγωκλειῶντας τὸ στόμα ἔκανε τὴ μαμοῦ* ΚΘεοτόκ. Καραβέλ. 15. || Φρ. *Ὅσο ν' ἀνοιγωκλείσῃς τὰ μάτια* (ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ) κοιν. || Ποιημ.

Μάτια ποῦ μόνον ἡ ψευτιὰ τ' ἀνοιγωκλείνει πάντα
καὶ μερικὰ ποῦ βλέπουνε χωρὶς νὰ ξέρουν γιάντα

ΓΣουρῆ Ἅπαντ. 2,289. Καὶ ἀμτβ. ἀνοίγομαι καὶ κλείωμαι διαδοχικῶς κοιν.: *Ἀνοιγωκλείνουν οἱ πόρτες - τὰ παράθυρα. Ἀνοιγωκλειεῖ ἡ πόρτα* κοιν. *Ἦταν δγὸ πέτρις κι ἀν'γώκλειναν κὶ 'ς τ' μέσ' ἔβγινι τ' ἀθάνατου νιρὸ* (ἐκ παραμυθ.) Στερελλ. (Εὐρυταν.) *Τὰ ρουθούνια της ἀνοιγωκλείνανε* ΚΧρηστομ. Κερέν. κούκλ. 6 || Αἴνιγμ.

Ἀνοιγωκλειοῦν οἱ κάμερες καὶ κρότος δὲ 'γροικειέται

(οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ τὰ βλέφαρα) Κύθηρ. || Ἄσμ.

Ἀνοιγωκλοῦν τὰ μάτια μου, χαμογελοῦνε τ' ἄστρα

Σμύρν. —Ποιήμ.

Σ τὰ στοιχειωμένα τὰ βουνὰ ποῦ πάντα ἀνοιγωκλειοῦνε
κι ὅπου τ' ἀθάνατο νερὸ περνάει ἀνάμεσά τους

ΚΚρυστάλλ. Ἔργα 1,231

Κι ἀφοῦ τὸν ἀπεκοίμισε, γέρνει κρυφὰ τὸ στόμα
καὶ τοῦ φιλεῖ τὰ βλέφαρα ποῦ ἀνοιγωκλοῦν ἀκόμα

ΑΒαλαωρ. Ἔργα 2,164. **2)** Ἀμτβ. μεταβάλλομαι διαδοχικῶς, ἐπὶ καιροῦ πολλαχ.: *Ἀνοιγωκλειεῖ ὁ καιρός.*

ἀνοιγωκλείσιμο τό, σύνηθ.

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀνοιγωκλείνω*.

Τὸ ἀνοίγειν καὶ κλείειν διαδοχικῶς: *Ἀνοιγωκλείσιμο τῶν ματιῶν. Ἀνοιγωκλείσιμο τῆς πόρτας.* Συνών. *ἀνοιγώκλεισμα* **1**, *ἀνοιγωσφάλημα*.

ἀνοιγώκλεισμα τό, σύνηθ. *ἀνοιγώκλειμα* Πελοπν. (Οἰν)

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀνοιγωκλείνω*.

1) *Ἀνοιγωκλείσιμο*, ὃ ἰδ., σύνηθ.: *Αὐτὸ τ' ἀνοιγώκλεισμα τῆς πόρτας δὲ μ' ἀρέσει, θὰ πουντιάσουμε!* σύνηθ. *Τὰ βλέφαρά του ἦσαν τόσο σκληρὰ ποῦ τοῦ φαινότανε πῶς ἔσκιζαν τοὺς βολβοὺς τῶν ματιῶν του 'ς τὸ ἀνοιγώκλεισμά τους* ΙΜουρέλλ. Πολεμ. 88. *Ἐπρόσεχαν κάθε μικρὸ ἀνοιγώκλεισμα τοῦ ματιοῦ της* ΚΘεοτόκ. Καραβέλ. 41. **2)** Ἡ διαδοχικὴ μεταβολὴ τοῦ καιροῦ μάλιστα κατὰ τὸ ἔαρ, Πελοπν. (Δημητσάν. Οἰν. κ.ἀ.): *Σήμερα ἔχομε ἀνοιγωκλείματα* Οἰν. *Αὐτὸ τὸ ἀνοιγώκλεισμα τοῦ καιροῦ μᾶς κατάστρεψε 'φέτο* Πελοπν. || Γνωμ.

Αὐτὰ τ' ἀνοιγωκλείσματα | φέρν'νε καὶ ξεστανίσματα

(γενικὴν καταστροφὴν τῶν ποιμνίων) Πελοπν.

ἀνοιγωξεκουμπώνω ἀμάρτ. Μέσ. *'νοιωξεκουμπώνομαι* Ρόδ.

Ἐκ τῶν ρ. *ἀνοίγω* καὶ *ξεκουμπώνω*.

Ξεκουμπώνω: Ἄσμ.

Ξεκούμπωσε τὰ δγὸ κουμπιὰ καὶ σφιχτοκλείδωσέ το,
νὰ 'νοιωξεκουμπώνεσαι τὰ δγὸ κουμπιὰ ἀσημένια,
νὰ σὲ χτυπᾷ ἡ μυρωδιὰ νὰ μὲ θυμᾶσ' ἐμένα.

ἀνοιγωσφάλημα τό, Ἀνδρ. κ. ἀ. *ἀν'γουσφάλ'μα* Θρᾴκ. (Ἀδριανούπ.) *ἀνοιγωσφάλισμα* ΓΜαρκορ. Ποιητ. ἔργ. 93 —Λεξ. Κομ. Περίδ. Αἰν. Βυζ. Δεὲκ Δημητρ. *ἀν'γουσφάλ'σμα* Θρᾴκ. (Ἀδριανούπ.) Μακεδ. (Καταφύγ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀνοιγωσφαλνῶ*, παρ ὃ καὶ *ἀνοιγωσφαλίζω*. Ὁ τύπ. *ἀνοιγωσφάλισμα* καὶ παρὰ Χορτάτσ. Ἐρωφίλ. πρόλογ. 78 (ἔκδ. ΣΞανθουδ. «'ς ἕναν ἀνοιγωσφάλισμα τῶν ἀμματιῶ ἀποσώνω | καὶ δίχως λύπησι κιαμμιὰ πᾶσ' ἄνθρωπο σκοτώνω».

Ἀνοιγωκλείσιμο, ὃ ἰδ., ἔνθ' ἀν.: *Μὲ ζάλισες μὲ τ' ἀνοιγωσφάλημα τῆς πόρτας* Ἄνδρ. *Ἀνοιγωσφάλισμα τῶν ματιῶν* Λεξ. Κομ. Βυζ. *Εἰς ἓν' ἀνοιγωσφάλισμα ματιοῦ* (ἐν ριπῇ ὀφθαλμιοῦ) Λεξ. Βυζ. Ἡ σημ. καὶ ἐν Ἐρωφίλ. ἔνθ' ἀν.

ἀνοιγωσφάλιξι ἡ, Κρήτ. (Πρασ. κ. ἀ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀνοιγωσφαλῶ*.

Ἡ ἄρθρωσις τῶν χειρῶν καὶ τῶν γονάτων: *Πονῶ 'δῶ 'ς τὴν ἀνοιγωσφάλιξι. Ἀνοιγωσφάλιξι τοῦ πόδα.*

ἀνοιγωσφαλίτης ὁ, ἀμάρτ. *ἀν'γουσφαλίτ'ς* Θρᾴκ. (Μάδυτ.) Ἴμβρ.

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀνοιγωσφαλῶ* κατὰ τὰ πολλὰ εἰς *-ίτης* ὀν. φυτῶν.

Φυτὸν τοῦ ὁποίου τὰ ἄνθη τὴν μὲν νύκτα μένουν κλειστά, τὴν δὲ ἡμέραν ἀνοικτά.

ἀνοιγωσφαλνῶ, *ἀνοιγωσφαλίζω* Κρήτ. Χίος —Λεξ. Δημητρ. *ἀνοιωσφαλίζω* Χίος (Καστρ.) *ἀνοιγωσφαλῶ* πολλαχ. *ἀνοιωσφαλῶ* Ἄνδρ. Κάρπ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πάρ. (Λεῦκ.) *ἀνοιγωσφαλνῶ* σύνηθ. *ἀν'γουσφαλνῶ* Μακεδ. (Καταφύγ.)

Ἐκ τῶν ρ. *ἀνοίγω* καὶ *σφαλνῶ*, παρ' ὃ καὶ *σφαλίζω*. Ἡ λ. καὶ παρὰ Βλάχ. Ὁ τύπ. *ἀνοιγωσφαλίζω* καὶ ἐν Ἐρωτοκρ. Α 436 (ἔκδ. ΣΞανθουδ.) «κ'ἔκανε ὅλες τσοὶ καρδιές, ὁπού τὸν ἀγροικοῦσα, || καὶ ἀνοιγωσφαλίζασι τὰ φύλλα κ' ἐπονοῦσα».

Ἀνοίγω καὶ κλείω τι διαδοχικῶς σύνηθ.: *Ἀνοιγωσφαλνῶ τὰ μάτια - τὴν πόρτα - τὸ στόμα* σύνηθ. *Μαδάλωσε τὴ βόρτα νὰ μὴ δὴν ἀνοιγωσφαλίζῃ ἀέρας* (ἀντὶ ὁ ἀέρας) Κρήτ. || Φρ. *Τὰ μάθια σου ἀνοιωσφαλᾷ* (δὲν κάνει τίποτε, εἶναι ἀπράγμων) Ἀπύρανθ. *Ὥστε ν' ἀνοιγωσφαλίξω τὰ μάθια μου* (ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ) Κρήτ. || Ἄσμ.

Νόστιμα ποῦ 'ν' τὰ χείλη σου 'σὰν τ' ἀνοιωσφαλίσῃς,
ζάχαρι τρέχουν, μάθια μου, ὅταν θὰ μοῦ μιλήσῃς

Χίος. Ἡ σημ. καὶ ἐν Ἐρωτοκρ. ἔνθ' ἀν. Συνών. *ἀνοιγωκλειδώνω, ἀνοιγωκλείνω* **1**. Καὶ ἀμτβ. ἀνοίγομαι καὶ κλείομαι διαδοχικῶς Τῆν. Χίος κ. ἀ. *Ἀνοιγωσφαλᾷ ἡ πόρτα* Χίος *Νὰ βρῇς δγὸ βουνὰ ποῦ ἀνοιγωσφαλοῦνε μαζὶ* (ἐκ παραμυθ.) Τῆν.

***ἀνοίγωτος** ἐπίθ. *ἀνοίγουτους* Μακεδ. (Σέρρ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. **ἀνοίγωτος* <*ἀνοίγω* προσλαβόντος σημ. στερήσεως διὰ τῆς προπαροξυτονίας. Ἰδ. ἀστερητ. **2α**. Περὶ τῆς λ. πβ. καὶ ΠΠαπαγεωργ. ἐν Ἀθηνᾷ 23 (1911) 94.

Ὁ μὴ ἀνοιχθεὶς ἢ μὴ τεθεὶς εἰς χρῆσιν, ἀμεταχείριστος ἐπὶ ἐνδύματος παρθένου. Συνών. *ἀνοίγατος*. Πβ. *ἄγγιχτος* **2**, *ἀγκαίνιαστος* **2**, *ἀφόρετος, καινούργιος*.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ